

Regeringens proposition

1982/83: 27

om obligatoriskt medlemskap i studerandesammanslutningar;

beslutad den 9 september 1982.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

JAN-ERIK WIKSTRÖM

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att alla studerande vid samtliga statliga högskoleenheter skall ha obligatoriskt medlemskap i studerandesammanslutning oavsett vilken utbildning de deltar i. Medlemskapet kan vara fullt eller begränsat. Studerandesammanslutningarna föreslås få rätt att utse studeranderepresentanterna i högskoleorganen. Därmed kan elektorsförsamlingarna avskaffas. Det obligatoriska medlemskapet i nationer och fakultetsföreningar föreslås bestå i nuvarande omfattning.

1 Förslag till

Lag om ändring i högskolelagen (1977: 218)

Härigenom föreskrivs att i högskolelagen (1977: 218) skall införas en ny paragraf, 36 a §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

36 a §

Regeringen får meddela föreskrifter om skyldighet för studerande som går igenom utbildning inom högskolan att tillhöra särskilda studerandesammanslutningar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1983.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1976: 1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde

Härigenom föreskrivs att i lagen (1976: 1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde skall införas en ny paragraf, 12 b §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 b §

Regeringen får föreskriva att sådana studerandesammanslutningar som avses i 36 a § högskolelagen (1977: 218) skall

1. pröva om företrädare för de studerande skall ingå som ledamöter i organ vid högskoleenheterna

2. utse och entlediga företrädare för de studerande i dessa organ.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984.

3 Förslag till

Lag om upphävande av lagen (1977: 219) om obligatoriska studerandesammanslutningar

Härigenom föreskrivs att lagen (1977: 219) om obligatoriska studerandesammanslutningar skall upphöra att gälla med utgången av juni 1983.

4 Förslag till

Lag om upphävande av lagen (1977: 220) om elektorsförsamling vid högskoleenhet

Härigenom föreskrivs att lagen (1977: 220) om elektorsförsamling vid högskoleenhet skall upphöra att gälla med utgången av juni 1984.

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-09-09

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Wikström, Friggebo, Dahlgren, Åsling, Söder, Johansson, Wirtén, Andersson, Boo, Eliasson, Elmstedt, Tillander, Åhrland, Molin

Föredragande: statsrådet Wikström

Proposition om obligatoriskt medlemskap i studerandesammanslutningar

1 Inledning

De första studerandesammanslutningarna i Sverige bildades för över 300 år sedan. Det har under nära nog lika lång tid varit en skyldighet för de studerande vid universiteten att tillhöra sådana sammanslutningar. Det s. k. kårobligatoriet innebär dels att de studerande är skyldiga att vara medlemmar i studerandesammanslutningar (studentkårer, nationer och fakultetsföreningar), dels att de är skyldiga att erlägga av sammanslutningarna beslutade medlemsavgifter.

Våren 1973 tillkallade dåvarande statsrådet Moberg med stöd av Kungl. Maj: ts bemyndigande särskilda sakkunniga för att utreda frågan om obligatoriskt medlemskap i studerandesammanslutningar. Utredningen (U 1973: 03) antog benämningen Obligatoriekommittén. Kommittén lade våren 1976 fram sitt betänkande (SOU 1976: 14) Kårobligatorium?. Obligatoriekommitténs förslag och de synpunkter som kom fram vid remissbehandlingen av förslaget låg till grund för regeringens förslag i frågan i prop. 1976/77: 59. Jag uttalade då att det obligatoriska medlemskapet i studerandesammanslutningar borde avskaffas. Innan ett sådant förslag genomfördes måste emellertid konsekvenserna av förslaget analyseras ytterligare. Den skyldighet att vara medlem i och erlägga avgift till viss eller vissa studerandesammanslutningar som gällde den 1 juli 1977 borde därför gälla även därefter. Någon utvidgning av obligatoriet fick däremot inte förekomma. Riksdagen antog de framlagda förslagen (UbU 1976/77: 20, rskr 1976/77: 246). För att bereda frågan ytterligare tillkallades en särskild utredare (obligatorieberedningen, U 1977: 11). Beredningen redovisade i maj 1978 sina överväganden och förslag innefattande tre alternativa modeller för ett avskaffande av det obligatoriska medlemskapet i studerandesam-

manslutningar. Obligatorieberedningens förslag låg till grund för överläggningar med Sveriges förenade studentkårer (SFS). I prop. 1978/79: 100 redovisade jag beredningens förslag och uttalade att inget av alternativen kunde ligga till grund för en lösning av obligatoriefrågan. Regeringen föreslog därför att det obligatoriska medlemskapet i studerandesammanslutningar tills vidare skulle behållas men att någon utvidgning av obligatoriet till att omfatta samtliga studerande inom högskolan inte skulle ske. Riksdagen godkände förslagen (UbU 1978/79: 25, rskr 1978/79: 244).

Universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) fick därefter i uppdrag att följa tillämpningen av reglerna om vilka kategorier av studerande som borde stå utanför det obligatoriska medlemskapet i studerandesammanslutning och att lämna förslag till sådana ändringar som kunde visa sig lämpliga.

UHÄ har redovisat erfarenheter av nuvarande ordning och utarbetat förslag till förändringar i gällande bestämmelser. Förslaget har av UHÄ remitterats till samtliga högskoleenheter, de statliga högskoleutbildningarna i Halmstad och Skövde, Sveriges lantbruksuniversitet samt SFS. Yttrandena har i stort varit positiva till förslaget. UHÄ har i skrivelse den 21 september 1981 redovisat detta. Skrivelsen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga*.

Utredningen om den framtida hälso- och sjukvården samt motionsidrotten för studerande (studerandehälsovårdsutredningen, U 1980: 03) har nyligen lagt fram sina förslag i betänkandet (SOU 1982: 12) Hälsovård för högskolestuderande. Förslag om hälsovård och motionsidrott. Utredningen föreslår bl. a. att hälsovård inkl. motionsidrott skall komma högskolestuderande på alla orter till del, vilket inte är fallet för närvarande. I fråga om finansiering av verksamheten utgår utredningen från att bidrag lämnas dels av staten, dels av de studerande själva. Även om verksamheten kan bedrivas endast med statliga medel, är de studerandes egna bidrag enligt utredningen en förutsättning för att dagens ambitionsnivå skall kunna behållas. Utredningen anser vidare att en fortsatt kollektiv uttaxering av de studerande är den bästa möjligheten att tillförsäkra verksamheten erforderliga medel. Utredningen anför slutligen att ett genomförande av UHÄ:s förslag om att alla studerande vid statliga högskoleenheter skall omfattas av obligatoriskt medlemskap i studerandesammanslutning enligt dess mening ökar de studerandes möjligheter att bära sin del av kostnaderna för verksamheten.

2 Föredragandens överväganden

Frågan om vilka studerande som f. n. omfattas av obligatoriet regleras i lagen (1977: 219) om obligatoriska studerandesammanslutningar och förordningen (1977: 401) om obligatoriska studerandesammanslutningar. Bestämmelserna innebär att alla studerande vid statliga högskoleenheter är skyldiga att tillhöra studerandesammanslutning med följande undantag:

1. sådana studerande som bedriver studier för vilka det omedelbart före den 1 juli 1977, eller ifråga om studerande vid högskoleenhet som inrättats den 1 juli 1978 före detta datum, inte fanns skyldighet att tillhöra studerandesammanslutning vid sådan läroanstalt i landet som helt eller delvis har gått upp i den högskoleenhet där studierna bedrivs,

2. sådana studerande som bedriver studier som närmast motsvarar studier för vilka det omedelbart före den 1 juli 1977, eller ifråga om studerande vid högskoleenhet som inrättades den 1 juli 1978 före detta datum, inte fanns skyldighet att tillhöra studerandesammanslutning vid sådan läroanstalt i landet, som helt eller delvis har gått upp i högskoleenhet,

3. de studerande som deltar i utbildning som anordnas av högskoleenheten på annan ort än högskoleorten.

Frågan om kårobligatoriet har samband med studeranderepresentationen i högskoleorganen. Företrädare för de studerande har lagstadgad rätt att ingå i olika beslutande organ inom högskolan. Företrädarna utses av en elektorsförsamling som skall finnas vid varje högskoleenhet. Även studerande som inte är skyldiga att tillhöra någon studerandesammanslutning har rätt att medverka vid utseendet av elektor. Bestämmelser om elektorsförsamlingar finns i lagen (1977:220) om elektorsförsamling vid högskoleenhet samt i förordningen (1977:402) om elektorsförsamling vid högskoleenhet.

UHÄ rapporterar i skrivelsen att antalet studerande som inte omfattas av obligatoriet och som heller inte tillhör någon frivillig studerandesammanslutning är förhållandevis litet vid de statliga högskoleenheterna. De flesta studerande är enligt vad UHÄ har erfarit medlemmar antingen i en obligatorisk studentkår (motsv.) eller i en frivillig sammanslutning som täcker hela högskoleenheten eller viss utbildning. Flera frivilliga studerandesammanslutningar har anhållit hos UHÄ om att få bli obligatoriska.

Vad gäller tolkningen av bestämmelserna om obligatoriet råder enligt UHÄ oklarhet. Det finns betydande skillnader i uppfattningen mellan olika högskoleenheter om vilka studerande som skall omfattas av obligatoriet. Detta har bl.a. medfört att bestämmelserna tillämpas olika för en och samma typ av utbildning vid skilda högskoleenheter. Vidare råder det enligt UHÄ oklarhet och osäkerhet om hur nytillkommande utbildningar vid en högskoleenhet skall hanteras med avseende på obligatoriet.

UHÄ framhåller vidare att den nuvarande ordningen bl. a. innebär att en och samma utbildning vid olika högskoleenheter antingen kan vara författningsmässigt förenad med obligatoriskt medlemskap eller sakna bestämmelser i detta avseende. Som exempel nämner UHÄ att sådan förskollärarutbildning, som före den 1 juli 1977 bedrevs vid lärarhögskola, är förbunden med obligatoriskt medlemskap medan samma utbildning, som före detta datum bedrevs vid förskoleseminarium, är undantagen från obligatoriet.

Skillnaderna och oklarheterna kan, menar UHÄ, inte försvaras principi-

ellt och leder dessutom till betydande praktiska problem. UHÄ anser att det är uppenbart att reglerna om obligatoriskt medlemskap måste utformas efter mer enhetliga principer.

Starka önskemål har enligt UHÄ också framförts om att ett system för att utse studeranderepresentanter skall skapas som inte innefattar elektorsförsamlingen. Bestämmelserna om elektorsförsamling har medfört stora arbetsinsatser och skapat onödig byråkrati. UHÄ anför att om det skall vara möjligt att avskaffa elektorsförsamlingen och lägga motsvarande uppgifter på studerandesammanslutningarna själva är en utvidgning av obligatoriet till att omfatta alla studerande nödvändig.

Mot bakgrund av det nu anförda lägger UHÄ fram ett förslag till en ny ordning som innebär dels att samtliga studerande vid statliga högskoleenheter skall omfattas av obligatoriskt medlemskap i någon form, dels att elektorsförsamlingen skall avskaffas. UHÄ:s förslag omfattar, med hänsyn till det utredningsarbete som pågått i huvudmannaskapsfrågan, inte den del av högskolan som har kommunalt huvudmannaskap.

För egen del får jag anföra följande. Jag har i de frågor jag kommer att behandla samrått med chefen för jordbruksdepartementet, eftersom nuvarande bestämmelser om obligatorium och elektorsförsamlingar gäller också för studerande vid högskoleutbildningar inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde.

När jag i prop. 1978/79: 100 föreslog att det obligatoriska medlemskapet skulle behållas var det mot bakgrund av att någon bättre lösning inte stått att finna trots långvarigt utredningsarbete. Jag anförde då att, om det obligatoriska medlemskapet skulle ersättas av ett frivilligt, skulle det förutsätta antingen en avsevärt sänkt ambitionsnivå i fråga om både studerandefacklig och studiesocial service eller ett behov av betydande statliga bidrag för verksamheten. Förutsättningarna har i dessa avseenden inte förändrats. Jag finner därför ingen anledning att nu ha en annan uppfattning i frågan om ett obligatoriskt medlemskap än den jag redovisade i nämnda proposition.

Den reglering som finns i dag utgår från de förhållanden som rådde före högskolereformen år 1977 och har således sin grund i den organisation för utbildningen som fanns då. I den nya högskoleorganisationen har ett bibehållande av en sådan reglering alltmer kommit att framstå som ohållbar. Starka önskemål har framförts både från högskolemyndigheternas och de studerandes sida om en anpassning av reglerna till de förändrade förhållandena. Även jag anser att frågan om en studerande skall ha obligatoriskt medlemskap i studerandesammanslutning inte bör vara beroende av hur motsvarande utbildning anordnats tidigare. Alla studerande inom högskolan bör från nu nämnda utgångspunkter behandlas lika. Ett obligatoriskt medlemskap i studerandesammanslutning bör därför enligt min mening avse alla studerande vid statliga högskoleenheter oavsett vilken utbildning de deltar i. I detta sammanhang vill jag också erinra om studerandehälsö-

vårdsutredningens förslag, vars genomförande främjas av att alla studerande tillhör en studerandesammanslutning.

För den kommunala högskoleutbildningen har något obligatoriskt medlemskap i studerandesammanslutning hittills inte aktualiserats. Jag anser därför att någon förändring för de studerande inom kommunal högskoleutbildning inte är påkallad. Jag konstaterar också att studerandehälsovårdsutredningen inte föreslår några förändringar vad gäller hälsovården för studerande inom kommunal högskoleutbildning. Det statliga bidrag som utgår till sammanslutningar av sådana studerande för studerandefackligt arbete förutsätts utgå även i fortsättningen.

Elektorsförsamlingen kom till för att ge alla studerande möjlighet att ha ett inflytande på studeranderepresentationen inom den statliga högskolan. Vid ett obligatoriskt medlemskap för alla kan studerandesammanslutningarna i stället åta sig uppgiften att utse representanter i berörda organ. Jag anser detta vara en klar fördel inte minst därför att elektorsförsamlingen upplevts som ett byråkratiskt och tungrott instrument för ändamålet.

Jag övergår nu till att behandla frågan om hur ett kårobligatorium, enligt vad jag nu förordat, närmare bör utformas.

UHÄ föreslår att två typer av obligatoriskt medlemskap i studerandesammanslutning skall förekomma, nämligen fullt medlemskap och begränsat medlemskap.

Eftersom alla studerande har nytta av den studerandefackliga verksamheten skall medlemskapet alltid omfatta denna del av verksamheten. Enligt UHÄ:s mening bör inga undantag medges i detta avseende. Studerande som inte har möjlighet att fullt utnyttja den service som de erbjuds i fråga om studiesocial verksamhet m. m. bör enligt UHÄ kunna få begränsat medlemskap och erlagga en reducerad medlemsavgift.

UHÄ:s förslag innebär att fullt medlemskap tillkommer *dels* dem som studerar på allmän, lokal eller individuell utbildningslinje med undantag för studerande i distansundervisning eller i utbildning som är förlagd till annan ort än högskoleorten, *dels* dem som studerar enstaka kurser i större omfattning. Även för dem som genomgår forskarutbildning bör, enligt UHÄ:s mening, gälla fullt medlemskap med undantag för forskarstuderande med låg aktivitetsgrad.

Begränsat medlemskap bör enligt UHÄ kunna gälla för alla andra studerande. UHÄ föreslår att riktlinjer för medlemskapet skall meddelas centralt och att det bör ankomma på vederbörande högskolestyrelse att med hänsyn till de praktiska förutsättningarna besluta om den lokala tillämpningen. UHÄ understryker att någon fullständig rättvisa aldrig kan nås och att det är angeläget att undvika att den föreslagna ordningen leder till tyngande, byråkratiska inslag i högskoleadministrationen. En viss lokal frihet att hantera centralt meddelade rambestämmelser är därför enligt UHÄ:s mening nödvändig.

Jag delar UHÄ:s uppfattning att det med hänsyn till studerandegrupper-

nas sammansättning är motiverat med två typer av obligatoriskt medlemskap. De riktlinjer som UHÄ föreslagit anser jag ändamålsenliga. Det bör ankomma på regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att utfärda närmare riktlinjer och föreskrifter i detta avseende.

Obligatoriet gäller f.n. medlemskap i dels student- eller elevkår, dels i förekommande fall nation eller fakultetsförening. UHÄ utgår – mot bakgrund av att det primära syftet med obligatoriet är att garantera den studerandefackliga och studiesociala verksamheten – att obligatoriet i princip skall avse student- eller elevkår, för vilket UHÄ använder den sammanfattande termen studerandekår. UHÄ anser inte att det finns anledning att ha några särskilda föreskrifter om fakultetsförening. Vad nationerna beträffar föreslår UHÄ med hänsyn till deras i vart fall i Uppsala omfattande fastighetsinnehav att det obligatoriska medlemskapet skall avse även dem.

Jag delar UHÄ:s uppfattning att obligatoriet för varje studerande i princip bör avse medlemskap i en studerandekår. Vid flertalet universitet förekommer emellertid sedan lång tid tillbaka medlemskap inte bara i en sammanslutning som motsvarar studerandekår utan också i skilda sammanslutningar som nationer och fakultetsföreningar. Dessa driver en verksamhet som i allmänhet kompletterar den gemensamma sammanslutningens. Nationerna i Uppsala och Lund intar i detta avseende en särställning. Det är enligt min mening angeläget att möjligheterna för de studerande att bedriva en gemensam studerandefacklig och studiesocial verksamhet inte försämrats. Ett avskaffande av det obligatoriska medlemskapet i nationer och fakultetsföreningar skulle för denna verksamhet kunna innebära avbräck som kan få negativa konsekvenser för lång tid. Stockholms universitets studentkår har framhållit att den på grund av det stora antalet medlemmar har svårt att överta de uppgifter och de servicefunktioner som fakultetsföreningarna nu ger de studerande. Jag anser det viktigt att den verksamhet som nationer och fakultetsföreningar bedriver kan garanteras även i fortsättningen. Jag förordar därför att det obligatoriska medlemskapet i nationer och fakultetsföreningar består. Obligatoriet bör i detta avseende inte utvidgas till att avse andra studerande än sådana som i dag omfattas av det. Mitt förslag innebär att vissa svårigheter att avgöra vilka studerande som skall omfattas av obligatoriet i denna del kvarstår. Beslut i sådana frågor bör enligt min mening fattas av högskolestyrelsen. Det obligatoriska medlemskapet i nationer och fakultetsföreningar har visst samband med frågor om fullt eller begränsat medlemskap i studerandesammanslutning. I sitt fortsatta uppföljningsarbete bör UHÄ därför undersöka möjligheten att knyta samman medlemskapet i nationer och fakultetsföreningar med frågan om vilka som skall omfattas av det fulla medlemskapet.

UHÄ anser att det normala bör vara att varje högskoleenhet har en studerandekår. Det kan emellertid vid universiteten och vid högskoleenheter på ”dubbelorter” (typ Sundsvall/Härnösand) finnas skäl att möjlig-

göra en ordning med flera studerandekårer. Beslut i sådana frågor bör enligt UHÄ grundas på opinionen bland de berörda och på lokala förutsättningar samt fattas av högskolestyrelsen. Denna bör också meddela erforderliga föreskrifter om de studerandes fördelning mellan kårerna och om hur dessa skall samverka vid utseende av studeranderepresentanter i högskoleorganen.

UHÄ framhåller att den offentlighetsrättsliga regleringen av studerandesammanslutningarna bör inskränkas till ett minimum. Sålunda bör stadga för sammanslutning vad avser dels former för beslut om avgifter och avgiftstyper, dels val av fullmäktigeförsamling godkännas av högskolestyrelse. Vidare bör möjlighet finnas att få vissa beslut prövade, om dessa anses strida mot sammanslutningens ändamål.

Jag ansluter mig till UHÄ:s uppfattning att en studerandekår vid varje enhet bör vara den normala ordningen. Därigenom uppnås enligt min mening de bästa förutsättningarna för att studerandekårerna skall kunna tillvarata samtliga studerandes intressen. Den kårorganisation som finns i dag bygger emellertid på den ordning som gällde före högskolereformen. Vid några högskoleenheter finns det därför flera självständiga kårer. Det förhållandet att obligatoriet utvidgas till att avse alla studerande vid högskoleenheterna motiverar enligt min mening inte att frågan hur många kårer det skall finnas vid varje enhet regleras författningsmässigt. Organisationen bör bygga på de kårer som finns i dag och det bör ankomma på regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att ange dessa. Beslut om sammanslagning av kårer bör kunna fattas av sammanslutningarna själva men sådana beslut bör underställas regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer.

Frågan om antalet kårer vid en högskoleenhet har samband med hur studeranderepresentanterna i högskoleenhetens organ utses. Även denna ordning underlättas av att endast en studerandekår finns vid varje enhet. Om flera studerandekårer finns, bör dessa kunna träffa överenskommelse om hur representanterna skall utses. Om sådan inte kan nås, får högskolestyrelsen fatta beslut om hur representanterna skall utses.

Studerandesammanslutnings stadga bör fastslå att sådan sammanslutning har till uppgift att främja medlemmarnas studier och vad som har sammanhang med dessa. Stadgarna bör vidare innehålla bestämmelser som innebär att sammanslutningen har en demokratisk beslutsordning.

Jag anser vidare, i likhet med UHÄ, att det bör finnas möjlighet för medlemmar i sammanslutning att få giltigheten av beslut prövat om det uppenbarligen anses strida mot sammanslutningens ändamål.

Det bör ankomma på regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att meddela bestämmelser i de avseenden jag nu har berört.

Jag vill slutligen ta upp frågan om formerna för regleringen av kårobligatoriet.

Enligt 2 kap. 2 § regeringsformen (RF) är varje medborgare gentemot det

allmänna skyddad mot tvång att tillhöra sammanslutning för åskådning (negativ föreningsfrihet). Studerandesammanslutningar utgör emellertid inte sådana föreningar och omfattas därför inte av reglerna om den negativa föreningsfriheten. Det är således inte oförenligt med föreskrifterna i RF att ålägga de studerande att vara medlemmar i studerandesammanslutningar. Fråga uppkommer då om det är riksdagen eller regeringen som skall besluta om kårobligatoriet.

De grundläggande föreskrifterna om högskolan finns i högskolelagen (1977: 218). Riksdagen har således genom lag gett vissa föreskrifter om högskolans utbildning och organisation. Föreskrifterna om verkställigheten av högskolelagen finns i den av regeringen beslutade högskoleförordningen (1977: 263). Utöver föreskrifter om verkställigheten av högskolelagen innehåller högskoleförordningen sådana föreskrifter om verksamheten som inte är behandlade i lagen och som regeringen kan besluta om. Föreskrifter om åligganden för enskilda eller föreskrifter som i övrigt avser ingrepp i deras personliga eller ekonomiska förhållanden skall enligt 8 kap. 3 § RF alltid meddelas genom eller med stöd av lag. Kravet på lag gäller dock inte när föreskrifterna om åligganden för enskilda ingår som en del i en reglering som till sin typ är gynnande för enskilda.

Samhället ställer högskoleutbildning till förfogande för dem som vill ha den. Regleringen om högskoleutbildning är därmed till sin karaktär gynnande för enskilda. Kårobligatoriet ingår endast som ett delmoment i denna gynnande reglering. Detta förhållande får anses medföra att skyldigheten att vara ansluten till en studerandesammanslutning – sedd i sitt sammanhang – inte innefattar sådana åligganden för de studerande eller sådana ingrepp i övrigt i de studerandes personliga eller ekonomiska förhållanden som avses i 8 kap. 3 § RF. Regeringen bör därför vara behörig att meddela de föreskrifter om obligatoriska studerandesammanslutningar som kan behövas. Sådana föreskrifter kan emellertid innebära en inskränkning av den rätt att gå igenom utbildning inom högskolan som riksdagen har beslutat om genom högskolelagen. Eftersom regeringen inte kan besluta om föreskrifter som är oförenliga med lagen krävs att denna kompletteras med en föreskrift att regeringen får meddela bestämmelser om skyldighet för de studerande att tillhöra studerandesammanslutning. Förslag om en sådan ändring i högskolelagen har upprättats inom utbildningsdepartementet och bör fogas till detta protokoll.

Att utse ledamöter i statliga organ är en form av myndighetsutövning. Studerandekåren är emellertid att anse som enskilda rättssubjekt. Skall kåren anföras förvaltningsuppgifter som innefattar myndighetsutövning måste det enligt 11 kap. 6 § tredje stycket RF ske med stöd av lag. Bestämmelser härom bör tas in i lagen (1976: 1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde. Ett förslag till lag om ändring i denna lag har därför upprättats inom

departementet. Med hänsyn till ändringens art anser jag att lagrådet inte behöver höras i ärendet. Förslaget bör fogas till protokollet.

Den ordning för obligatoriskt medlemskap som jag nu har föreslagit bör träda i kraft den 1 juli 1983. Det är tveksamt om studerandekåerna därefter hinner utse sina representanter i berörda högskoleorgan inför läsåret 1983/84. För att alla studerande vid en högskoleenhet skall garanteras möjlighet till inflytande vid utseende av representanter bör den nya ordningen härför träda i kraft först den 1 juli 1984.

3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

anta de inom utbildningsdepartementet upprättade förslagen till

1. lag om ändring i högskolelagen (1977: 218),
2. lag om ändring i lagen (1976: 1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde,
3. lag om upphävande av lagen (1977: 219) om obligatoriska studerandsammanslutningar,
4. lag om upphävande av lagen (1977: 220) om elektorsförsamling vid högskoleenhet.

4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Bilaga

UNIVERSITETS- OCH HÖGSKOLEÄMBETET

Byrån för förvaltningsfrågor

Avdelningsdirektör H Isacson, UH

1981-09-21

731-4584-79
Regnr 731-541-81Regeringen
Utbildningsdepartementet

Tillämpningen av lagen (1977:219) om obligatoriska studerandesammanslutningar och lagen (1977:220) om elektorsförsamling vid högskoleenhet

Regeringen har 1979-06-14 uppdragit åt UHÄ att följa tillämpningen av reglerna om vilka studerande som bör stå utanför det obligatoriska medlemskapet i studerandesammanslutning och att lämna förslag till sådana ändringar som kan visa sig lämpliga. UHÄ redovisar i det följande detta uppdrag.

Bakgrund

Riksdagen fattade efter förslag i prop 1976/77:59 om utbildning och forskning inom högskolan m m principbeslut om att skyldigheten att tillhöra studerandesammanslutning skulle avskaffas (UbU 1976/77:20, rskr 1976/77:246). Statsmakternas behandling av frågan grundades på det förslag som obligatoriekommittén redovisat i sitt betänkande (SOU 1976:14) Kårobligatorium?. Det var emellertid inte möjligt att avskaffa obligatoriet vid den tidpunkt då högskolereformen genomfördes, dvs 1977-07-01. Ett förverkligande förutsatte bl a överläggningar mellan berörda parter, dvs staten och i första hand Sveriges förenade studentkårer (SFS). För att bereda underlag för dessa överläggningar tillkallades en särskild utredare (obligatorieberedningen), som redovisade sina överväganden och förslag i maj 1978. Förslagen var utformade som alternativa modeller.

I prop 1978/79:100 (bil 2 s 425 ff) anförde utbildningsministern - i anslutning till obligatorieberedningens förslag - att ett avskaffande av obligatoriet skulle medföra ett statligt bidrag till studentkårerna på ca 20 milj kr och att det i rådande ekonomiska läge skulle vara svårt att bereda utrymme för ett sådant bidrag. Ett avskaffande av det obligatoriska medlemskapet skulle därför medföra en betydande nedtrappning av den verksamhet studentkårerna bedrev med påföljd att den studerandefackliga bevakningen allvarligt skulle försvagas och den sociala servicen kraftigt försämrats. Utbildningsministern var under sådana förhållanden beredd att låta de principiella invändningarna mot det obligatoriska medlemskapet komma i andra hand och förordade därför att obligatoriet tills vidare skulle bibehållas.

Utbildningsministern anförde vidare, att det vid ett bibehållande av det obligatoriska medlemskapet skulle bli nödvändigt att ta ställning till om den nuvarande regleringen borde bestå eller om obligatoriet borde utvidgas till att omfatta

samtliga studerande inom i vart fall den statliga högskolan. Med hänsyn till att de principiella invändningarna mot obligatoriet i sig fortfarande kvarstod och med hänsyn till att något mer betydande missnöje mot det nuvarande systemet inte kunde märkas bland de studerande själva, ansåg utbildningsministern att det då inte kunde bli fråga om att utvidga obligatoriet. Den reglering som fanns borde i stället fortsätta att gälla tills vidare. I syfte att minska oklarheterna vid tolkningen av de berörda bestämmelserna aviserades emellertid det inledningsvis nämnda uppdraget åt UHÅ att följa tillämpningen av dessa.

Riksdagen hade inget att erinra mot vad sålunda anförts (UbU 1978/79:25, rskr 1978/79:244).

Nuvarande bestämmelser om obligatoriet

Lagen (1977:219) om obligatoriska studerandesammanslutningar tillkom i anslutning till högskolereformen och reglerar vilka studerande som skall omfattas av obligatoriet m m. Lagen är att betrakta som en övergångsanordning, vilken skulle gälla intill dess obligatoriet helt hade avskaffats. Enligt lagen skall de studerandekategorier omfattas av obligatoriet som före 1977-07-01, för de konstnärliga högskolorna i Stockholm 1978-07-01, hade skyldighet att tillhöra studerandesammanslutning. Någon utvidgning av obligatoriet till nya studerandegrupper tillåter inte lagen.

I anslutning till nämnda lag utfärdades även en förordning (1977:401) om obligatoriska studerandesammanslutningar, som reglerar vilka studerandegrupper som undantagits från obligatoriet. Dessa grupper är följande:

- 1) Sådana studerande som bedriver studier för vilka det omedelbart före 1977-07-01, eller i fråga om studerande vid högskoleenhet som har inrättats 1978-07-01 före detta datum, inte fanns skyldighet att tillhöra studerandesammanslutning.
- 2) Sådana studerande som bedriver studier som närmast motsvarar studier för vilka det omedelbart före 1977-07-01, eller i fråga om studerande vid högskoleenhet som har inrättats 1978-07-01 före detta datum, inte fanns skyldighet att tillhöra studerandesammanslutning vid sådan läroanstalt i landet, som helt eller delvis har gått upp i högskoleenhet.
- 3) De studerande som deltar i utbildning som anordnas av högskoleenheten på annan ort än högskoleorten.

Elektorsförsamlingen

Genom högskolereformen fick företrädare för de studerande en lagstadgad rätt att som fullvärdiga ledamöter ingå i olika beslutande organ inom högskolan. Det bedömdes härvid som nödvändigt att skapa former för att utse studeranderepresentanter som garanterade samtliga berörda studerande, oberoende av om de omfattades av obligatoriet eller ej, möjligheter att medverka. Därför inrättades för varje högskoleenhet ett nytt organ - elektorsförsamlingen. Bestämmelser om elektorsförsamling finns i lagen (1977:220) om elektorsförsamling vid högskoleenhet samt i förordningen (1977:402) om elektorsförsamling vid högskoleenhet.

Nuvarande förhållanden i fråga om medlemskap i studerandesammanslutning

Det finns för närvarande studerandesammanslutningar vid landets samtliga högskoleenheter. Vid den enhet som vid högskolereformens genomförande saknade sådan sammanslutning - högskolan i Eskilstuna/Västerås - har sålunda efter reformen bildats en studentkår med frivilligt medlemskap. Även i Sundsvall har bildats en sådan frivillig studentkår. Dessa och andra sammanslutningar av studerande, som inte omfattas av obligatoriet, får bidrag till sin verksamhet från anslaget. Vissa särskilda utgifter inom högskolan m m, anslagsposten Till universitets- och högskoleämbetets disposition. Flera frivilliga studerandesammanslutningar har dessutom hos UHÅ anhållit om att få bli obligatoriska.

Enligt vad UHÅ erfarit är vid de statliga högskoleenheterna antalet studerande som inte omfattas av obligatoriet och som inte heller tillhör någon frivillig studerandesammanslutning förhållandevis litet. De flesta studerande är alltså medlemmar antingen i en obligatorisk studentkår (motsvarande) eller i en frivillig sammanslutning som täcker antingen hela högskoleenheten eller viss utbildning.

Erfarenheter av nuvarande ordning

För att kunna göra den uppföljning av lagtillämpningen som regeringens uppdrag till UHÅ innebär har UHÅ utsänt en förfrågan till samtliga högskoleenheter om hur lagen om obligatoriska studerandesammanslutningar och lagen om elektorsförsamling tillämpats och tolkats. Svar har inkommit från praktiskt taget samtliga högskoleenheter.

Allmänt kan konstateras att man vid högskoleenheterna anser att elektorsförsamlingen skapat onödig byråkrati och på vissa håll medfört stor arbetsinsats. Vid någon enstaka högskoleenhet har någon församling först inte inrättats på grund av motstånd från de studerandes sida. Detta förhållande har emellertid sedermera rättats till. På andra ställen utgör alla studerande elektorsförsamling, så vid vissa av de konstnärliga högskolorna i Stockholm.

Vad gäller tolkningen av bestämmelserna rörande vilka studerande som inte skall omfattas av obligatoriet råder oklarhet och betydande skillnader i uppfattningen mellan olika högskoleenheter. Detta har bl a medfört olikheter i tillämpningen av bestämmelserna för en och samma typ av utbildning.

Det nuvarande arrangemanget, där det vid de statliga högskoleenheterna finns två kategorier av studerande: dels sådana som omfattas av obligatoriet, dels sådana som inte gör det, var - som framgått ovan - ursprungligen endast avsett som ett provisorium intill dess obligatoriet helt hade avskaffats. Enligt riksdagens beslut skall obligatoriet nu tills vidare bestå. Enligt UHÅ:s mening är det i detta läge uppenbart att reglerna om obligatoriskt medlemskap måste utformas efter mer enhetliga principer. Den nuvarande ordningen innebär bl a att en och samma utbildning vid olika högskoleenheter antingen kan vara författningsmässigt förenad med obligatoriskt med-

lemskap eller helt sakna bestämmelser om sådant. Som exempel kan nämnas att sådan förskollärarytbildning, som före 1977-07-01 bedrevs vid lärarhögskola, är förbunden med obligatoriskt medlemskap, medan samma utbildning, som före högskole-reformen bedrevs vid förskoleseminarium, är undantagen från obligatoriet.

Vidare råder det - en för varje år växande - oklarhet och osäkerhet om hur olika vid en högskoleenhet nytillkommande utbildningar skall hanteras med avseende på obligatoriet. På detta område råder skilda tillämpningar vid i huvudsak de mindre högskoleenheterna.

Skillnader och oklarheter av här berörda slag kan inte för-svaras principiellt och leder därtill till betydande prak-tiska problem.

Det framstår vidare som ett starkt önskemål från både de stu-derande och andra inom högskolan att ett system för att utse studeranderepresentanter skall skapas, som inte innefattar elektorsförsamlingen. Denna upplevs allmänt som en byråkra-tisk konstruktion. Skall det vara möjligt att avskaffa elek-torsförsamlingen och lägga motsvarande uppgifter på studeran-desammanslutningarna själva, är emellertid en vidgning av ob-ligatoriet till alla studerande nödvändig.

Förslag till ny ordning

Bestämmelserna om medlemskap i studerandesammanslutning bör mot ovan nämnda bakgrund enligt UHÅ:s mening nu revideras med sikte på största möjliga enhetlighet och rättvisa för de studerande inom den statliga högskolan. Samtidigt bör regel-systemet så långt som möjligt befrias från tyngande, byrå-kratiska inslag.

UHÅ har därför utarbetat ett förslag till ny ordning, som innebär dels att samtliga studerande vid statlig högskole-enhet skall omfattas av obligatoriskt medlemskap i någon form, dels att elektorsförsamlingen avskaffas. Vad avser den offentliga regleringen av studerandesammanslutning grundar sig förslaget i huvudsak på alternativ B i obligatoriekom-mitténs ovan nämnda betänkande, dock med vissa viktiga modi-fieringar vad gäller besvärsmöjligheterna. UHÅ har remitterat förslaget till samtliga högskoleenheter, de statliga högsko-leutbildningarna i Halmstad och Skövde, Sveriges lantbruks-universitet samt SFS. Yttrandena, vilka bifogas, har i stort varit positiva till förslaget.

./.

Beträffande den kommunala delen av högskolan har UHÅ inte bedömt det som meningsfullt att nu ta upp frågan om obliga-toriskt medlemskap i studerandesammanslutning beroende på det utredningsarbete som bedrivits i huvudmannaskapsfrågan. Rent principiellt finns det emellertid inte något hinder att in-föra en ordning motsvarande den som UHÅ har föreslagit för den statliga delen av högskolan. Däremot kan det finnas prak-tiska invändningar. Frågan om ett obligatorium för den kommu-nala högskolan har emellertid aldrig diskuterats mera konkret och ett närmare utredningsarbete är därför nödvändigt för den händelse statsmakterna skulle vilja jämställa de studerande i

kommunal högskoleutbildning med de studerande i den statliga utbildningen i här berört avseende. UHÅ förutsätter att statsmakterna i anslutning till sin behandling av huvudmannaskapskommitténs förslag tar ställning i denna principfråga.

Obligatoriekommittén tog i sitt betänkande (s 80 ff) upp frågan om en särbehandling av vissa studerandegrupper med avseende på obligatoriska avgifter till studerandefacklig och studiesocial verksamhet. Kommittén ansåg att studerande som inte har möjlighet att fullt ut utnyttja den service m m, som de erbjuds i fråga om studiesocial verksamhet, borde kunna undantas från avgiftsskyldighet i denna del. Som motiv för sådana undantag anfördes faktorer som yrkesverksamhet, stadigvarande vistelse utanför studieorten och begränsad längd av den avsedda utbildningen. Däremot menade kommittén att alla slag av studerande drar nytta och berörs av den studerandefackliga verksamheten. Vad gäller avgifter för sådan verksamhet borde därför principiellt inga undantag medges.

Den utveckling av studerandegruppens sammansättning som skett i och med högskolereformen - med ett ökat antal vuxen- och deltidssstuderande - stryker enligt UHÅ:s mening under vikten av en differentiering av det berörda slaget. I sammanhanget kan nämnas att SFS våren 1980 rekommenderat medlemskåren att differentiera kåravgifterna med hänsyn till bl a utbildningens längd och omfattning.

UHÅ har för sin del bedömt frågan om en avgiftsdifferentiering vara så väsentlig att den i fråga om principerna bör regleras av statsmakterna. UHÅ har vidare funnit att en väg att praktiskt lösa frågan är att införa två typer av obligatoriskt medlemskap i studerandesammanslutning: 1) fullt medlemskap och 2) begränsat medlemskap, varvid det senare skulle innebära en reducerad avgift.

Varje försök att finna lätt tillämpbara kriterier för vilka studerande som bör få begränsat medlemskap innebär självfallet utomordentliga svårigheter med tanke på hur mångfasetterad verksamheten inom högskolan och också själva studerandegruppen är. Någon fullständig rättvisa kan aldrig uppnås och det är också angeläget att undvika att den föreslagna ordningen leder till tyngande, byråkratiska inslag i högskoleadministrationen. En viss lokal frihet att hantera centralt meddelade rambestämmelser är därför enligt UHÅ:s mening nödvändig. UHÅ anser att följande riktlinjer bör gälla.

Fullt medlemskap bör tillkomma dels dem som studerar på allmän, lokal eller individuell utbildningslinje (med undantag för studerande i distansundervisning eller i utbildning som är förlagd till annan ort än högskoleorten), dels dem som studerar enstaka kurser i större omfattning. En riktpunkt för gränsdragningen kan här vara att berörd/a kurs/er viss termin skall omfatta sammanlagt minst 10 poäng. Även för dem som genomgår forskarutbildning bör, enligt UHÅ:s mening, i princip gälla fullt medlemskap. Dock bör forskarstuderande som har låg aktivitetsgrad kunna få begränsat medlemskap.

Begränsat medlemskap bör gälla för alla andra studerande. Detta innebär att i princip alla som viss termin deltar i enbart

en eller flera enstaka kurser omfattande sammanlagt mindre än 10 poäng bör ha begränsat medlemskap.

Utifrån dessa riktlinjer bör det ankomma på vederbörande högskolestyrelse att med hänsyn till de praktiska förutsättningarna besluta om den lokala tillämpningen, innefattande frågan vilket formellt underlag som skall krävas för beslut om begränsat medlemskap för enskild studerande.

Vilka rättigheter och förmåner en studerande med begränsat medlemskap skall åtnjuta bör enligt UHÅ:s mening bestämmas av vederbörande studerandesammanslutning. Dock måste det finnas en författningsreglerad rättighet för även sådan medlem att få delta i valet av ledamöter i det organ inom sammanslutningen, som beslutar om hur företrädare för de studerande i olika beslutande organ inom högskoleenheten skall utses, eller som själva utser dessa.

Vilka sammanslutningar skall finnas?

I samband med 1977 års beslut gjordes ingen prövning av frågan om vilka sammanslutningar obligatoriet skall avse, utan den struktur i fråga om obligatoriska sammanslutningar som fanns före högskolereformen fördes ograverad över till den nya organisationen. I samband med en mera definitiv lösning av obligatoriefrågan måste man rimligen samlat pröva vilka slag av studerandesammanslutningar obligatoriet skall avse och hur beslut om indelningen i sådana sammanslutningar skall fattas.

Obligatoriet gäller för närvarande dels student- eller elevkår, dels - i fråga om universiteten - nation eller "studentförening för fakultet" (fakultetsförening). Det primära syftet med obligatoriet är att garantera den studerandefackliga och studiesociala verksamheten. UHÅ utgår mot den bakgrunden från att obligatoriet i princip skall avse student- eller elevkår. I fortsättningen används med hänsyn till terminologin i högskoleförfattningarna den sammanfattande termen studerandekår.

Någon anledning att ha särskilda föreskrifter om medlemskap i fakultetsförening finns inte. Fakultetsindelningen gäller numera inte för den grundläggande utbildningen. Behov av särskilda anordningar för studerande inom särskilda utbildningsområden - oavsett den äldre organisationen - bör kunna tillgodoses inom ramen för den nya kårorganisationen.

I fråga om nationerna i Uppsala och Lund föreligger särskilda förhållanden med hänsyn till deras, särskilt för Uppsalas del, omfattande fastighetsinnehav. UHÅ har inte haft anledning att i detta sammanhang närmare gå in på hithörande frågor och räknar därför med att det tills vidare skall finnas särskilda föreskrifter om obligatoriskt medlemskap i nation för studerande vid nämnda två universitet. Den utvidgning också av nationsobligatoriet som detta innebär kan naturligtvis principiellt ifrågasättas men UHÅ anser att de praktiska fördelarna med en enhetlig ordning gör den försvarbar.

Före högskolereformen var den normala ordningen att det för varje berörd läroanstalt fanns en obligatorisk student- eller elevkår. Ett viktigt syfte med kårobligatoriet är att ge förutsättningar för en samlad studeranderepresentation i högskoleenheternas olika organ. Det finns därför starka skäl för att även i fortsättningen ha en ordning med en studerandekår per högskoleenhet som den normala. Som nyss nämnts bör det vara möjligt att inom ramen för en sådan ordning skapa lämpliga former för intressebevakning m m för de studerande inom olika utbildningsområden, vare sig dessa för närvarande har särskilda sammanslutningar eller ej. I fråga om vissa högskoleenheter, i första hand universiteten och enheter på "dubbelorter" (typ Sundsvall/Härnösand), kan det emellertid finnas skäl att möjliggöra en ordning med flera studerandekårer. Beslut härom bör i så fall grundas på opinionen bland de berörda och på andra lokala förutsättningar och bör därför lämpligen fattas av högskolestyrelsen. Denna bör också ha att meddela erforderliga föreskrifter om de studerandes fördelning mellan kårerna och om hur dessa skall samverka vid utseende av studeranderepresentanter i högskolestyrelsen och andra för högskoleenheten gemensamma organ.

Beslut av högskolestyrelse i fråga om indelning i studerandesammanslutningar bör kunna överklagas hos UHÅ under förutsättning att minst 100 berörda studerande står bakom besvärren.

Offentlig reglering av studerandesammanslutning

Vad gäller den offentliga regleringen av studerandesammanslutningarna bör obligatoriekommitténs överväganden under alternativ B i ovan nämnda betänkande (s 121 ff) tjäna som utgångspunkt. UHÅ hänvisar i tillämpliga delar till vad som anfördes där.

Orsaken till att studerandesammanslutningarna måste låta sig vidkännas en viss offentlighetsrättslig reglering är självfallet obligatoriet. En sådan reglering bör emellertid enligt UHÅ:s uppfattning inskränkas till ett minimum.

Om fullmäktigeförsamling, medlemsmötes eller styrelses beslut uppenbarligen anses strida mot sammanslutningens ändamål, bör det finnas en möjlighet att få ett sådant beslut prövat. Detta sker lämpligen hos UHÅ (eller i fråga om Sveriges lantbruksuniversitet hos styrelsen för Sveriges lantbruksuniversitet), som har att ta ställning till beslutets giltighet med avseende på dess ändamålsenlighet.

Prövning av nyss nämnda slag bör enligt UHÅ:s uppfattning inte kunna initieras av enskild studerande. Risk för "okynne" finns då. Bakom en hemställan om prövning bör därför stå minst en tiondel av sammanslutningens medlemmar eller minst 100 medlemmar.

Liksom fallet är för närvarande bör också i fortsättningen studerandesammanslutnings stadga vad avser dels formerna för beslut om avgifter och avgiftstyper, dels val till fullmäktigeförsamling godkännas av högskolestyrelsen för att vara giltiga.

Förslag till ny lag om obligatoriska sammanslutningar biläggs.

./.

Hemställan

Med hänvisning till vad som anförts hemställer UHÅ att regeringen föreslår riksdagen

att antaga lag om obligatoriska studerandesammanslutningar enligt bilagt förslag,

att godkänna de riktlinjer i övrigt beträffande obligatoriskt medlemskap i studerandesammanslutning som redovisats ovan.

Beslut i detta ärende har - efter behandling av principfrågorna i UHÅ:s styrelse - fattats av universitetskanslern efter föredragning av avdelningsdirektör Isacson. Därjämte har närvarit planeringschefen och byråchef Häggquist.

Samråd har i ärendet skett med Sveriges lantbruksuniversitet.

Carl-Gustaf Andrén

Carl-Gustaf Andrén

Håkan Isacson
Håkan Isacson

Underbilaga

UNIVERSITETS- OCH HÖGSKOLEXAMNETET
Byrån för förvaltningsfrågor
Avdelningsdirektör H Isacson, UH

Förslag till lag om obligatoriska studerandesammanslutningarTillämpningsområde

- 1 § Denna lag äger tillämpning på statlig högskoleenhet och på de statliga högskoleutbildningarna i Halmstad och Skövde. Vad som sägs om högskoleenhet och högskolestyrelse äger tillämpning jämväl på nämnda utbildningar och interimsstyrelserna för dem.

Studerandesammanslutningar

- 2 § Vid högskoleenhet skall finnas en studerandekår.

Om särskilda skäl föreligger, får vid högskoleenhet finnas flera än en studerandekår. Beslut om vilka studerandekårer som skall finnas fattas av högskolestyrelsen.

Vid universiteten i Uppsala och Lund skall även finnas nationer. Beslut om vilka nationer som skall finnas fattas av högskolestyrelsen.

- 3 § Högsta beslutande organ i studerandesammanslutning är en fullmäktigeförsamling. Denna utses genom val för ett år i sänder av sammanslutningens medlemmar.

Om särskilda skäl föreligger, får högskolestyrelsen besluta att i stället för fullmäktigeförsamling enligt första stycket ett allmänt möte av studerandesammanslutningens medlemmar (medlemsmöte) skall fullgöra de uppgifter som enligt stadgar, som avses i 5 §, ankommer på fullmäktigeförsamling.

- 4 § För förvaltning av angelägenheter i studerandekår eller nation skall finnas en av fullmäktigeförsamlingen eller medlemsmöte utsedd styrelse.

Stadgar

- 5 § För studerandesammanslutning skall finnas stadgar.

Stadgarna skall innehålla bestämmelser om fullmäktigeförsamling eller medlemsmöte och om styrelse, om sätt att utse ledamöter i fullmäktigeförsamling och styrelse samt om mandattider för dessa ledamöter, om formerna för besluts fattande av fullmäktigeförsamling eller medlemsmöte och av styrelse, om sättet för tillkännagivande av fullmäktigeförsamlingens eller medlemsmötets beslut, om antagande och ändring av stadgarna samt om former för beslut om avgiftstyper och avgifters storlek.

- 6 § Stadgarna skall antagas av sammanslutningen. De bestämmelser som avser sättet att utse ledamöter i fullmäktigeförsamling samt former för beslut om avgiftstyper och avgifters storlek är giltiga endast om de har godkänts av högskolestyrelsen.

Uppgifter

- 7 § Studerandesammanslutning har till ändamål att främja medlemmarnas studier och vad därmed äger sammanhang.
- 8 § Studerandekår skall utse de företrädare för de studerande, vilka enligt högskolelagen (1977:218) och högskoleförförordningen (1977:263) har rätt att ingå som ledamöter i organ inom högskoleenheten. Finns vid högskoleenhet flera än en studerandekår skall uppgiften att utse berörda företrädare fullgöras på sätt högskolestyrelsen bestämmer efter samråd med kårerna.

Medlemskap

- 9 § Studerande skall vara medlem i studerandekår vid högskoleenheten.
- 10 § Medlemskap i studerandekår är för termin antingen fullt medlemskap eller begränsat medlemskap.
- 11 § Studerande skall ha fullt medlemskap utom i det fall den studerande deltagar i enbart en eller flera enskilda kurser av begränsad omfattning eller deltagar i utbildning som helt eller i huvudsak anordnas på annan ort än ort till vilken högskoleenheten är förlagd. I sådana fall får den studerande ha begränsat medlemskap.
- Om särskilda skäl föreligger, får högskolestyrelse besluta att studerande för forskarutbildning får ha begränsat medlemskap.
- 12 § Studerande med begränsat medlemskap i studerandekår har rätt att på begäran erhålla fullt medlemskap.
- Studerande med begränsat medlemskap har rätt att delta i val till fullmäktigeförsamling.
- Övriga rättigheter och förmåner som kan tillkomma studerande med begränsat medlemskap avgörs av vederbörande studerandekår.
- 13 § Uppstår oenighet mellan studerandekår och enskild studerande om skyldigheten att ha fullt eller begränsat medlemskap, prövas frågan av högskolestyrelsen.
- 14 § Studerande vid universiteten i Uppsala och Lund skall vara medlem i nation.

Avgifter

- 15 § Studerande är skyldig att erlägga avgift till sammanslutning i vilken han är medlem enligt denna lag.

Studerande som har begränsat medlemskap i studerandekår skall erlägga nedsatt avgift.

Avstängning m m

- 16 § Högskolestyrelsen får föreskriva att avgift till studerandesammanslutning skall erläggas före viss tidpunkt.

Om studerande ej betalar vederbörlig avgift till studerandesammanslutning, får högskolestyrelsen förordna att den studerande skall avstängas från undervisning och prov intill dess rättelse har skett.

Högskolestyrelsen får besluta att examensbevis eller utbildningsbevis, som avser avlagd doktorsexamen, ej får lämnas till studerande för forskarutbildning, innan sådan studerande erlagt avgift till studerandesammanslutning.

Besvär m m

- 17 § Om fullmäktigeförsamling, medlemsmöte eller styrelse för studerandesammanslutning fattar beslut som anses strida mot sammanslutningens ändamål enligt 7 §, kan beslutet underställas universitets- och högskoleämbetets eller, såvitt avser Sveriges lantbruksuniversitet, styrelsens för Sveriges lantbruksuniversitet prövning med anhängan att beslutet skall upphävas. Sådan prövning får enbart göras om minst en tiondel av studerandesammanslutningens medlemmar eller minst 100 medlemmar har hemställt om detta inom tre veckor från den dag beslutet tillkännagivits.
- 18 § Talan mot beslut av högskolestyrelsen enligt denna lag föres hos universitets- och högskoleämbetet eller, i fråga om beslut av Sveriges lantbruksuniversitet, hos regeringen genom besvär.

Talan enligt första stycket får föras av studerande, som avses i 17 §, av enskild studerande, om beslutet gått vederbörande emot, samt av berörd studerandekår eller nation.

Talan mot beslut av högskolestyrelsen i fråga som avses i 2 § andra stycket får föras endast om minst 100 berörda studerande står bakom besvären.

- 19 § Talan mot beslut av universitets- och högskoleämbetet föres hos regeringen genom besvär.

Övrigt

- 20 § Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer utråder de närmare föreskrifter som behövs för tillämpningen av denna lag.

